

Шормо эл, пурнумук да гыч берр!

3-шо (3339) №,
2018 ий 20 январь,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Поро кумыл ўшаным ешара

Фото-влакым Интернет гыч налме.

«Время помогать» фондын вуйлатышыже А.В.Ефимов Йошкар-Олаште илыше Дашалан инвалид коляскам кучыктен.

Те паледа, кө тыгай Данил Плужников? Пеш талантан, чонеш логалше йўкан, поро кумылан рвезе Сочи ола гыч. «Голос. Дети-3» телепроектыште сенгыше. Очыни, шукынжо тиде передачым шўм вургыж онченда, ала Данил верч йўк-дамат пуэнда?! Эмганен кушшо, но илышлан куаныше рвезе 12 январьште Йошкар-Олаште «Время помогать-2018» поро кумылым ончыктышо марафонышто усталыкше дене куандарен. Пайремым «Время помогать» фонд эртарен. Тудо ик ий ончыч Чуваш Республикыште шочын. Тўн шонымашыже – начар тазалыкан йоча-влаклан польшым пуаш. Фонд Козьмодемьянск ола гыч Игорьлан книга ден ноутбукым эн ончыч пөлеклен. Ошкеден кертдыме рвезе, тауштен, почеламутым возен. Почеламут фондын гимнышкыже савырнен.

Данил Плужников да моло артист-влак Республикысе йоча больницыште эмлалтше ўдыр-рвезе-влак ончылно выступатленыт. Сергей Радонежский лўмеш православный гимназийыште тунемше-влак дене вашлийыныт. Сенгымашын XXX идалыкше лўмеш тўвыра полатыште эртарыме кугу Рошто концертышт поро шарнымашым коден. Артист-влак начар тазалыкан икшыве-шамычлан да нунын ача-аваштлан куаным, вий-куатым да илышыште вашлиялтше кеч-могай неле татым сенаш ўшаным пөлекленыт.

– Молан мый марафоныш ушненем? Тиде моткоч чот күлешан паша. Мыят могай-гынат польшым ыштынем, – йоча-влак дене вашлийме годым ойлен Данил.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

«Ямде лийын» почтыжо

Тиде арняште серышда-влак кокла гыч, йоча-влак, Надя Петухован возымыжым палемдышна. Тудым «Эн поро серыш» рубрикиш пуртенна. Надялан тиде книга – пөлек.

Ўмыреш келшышаш ыле!

Йолташемьм лўмжө – Валерия. Тудо 11 ияш. Йолташем моткоч поро. Валерия пийым, пырысым, суртвольыкым пеш йорта. Мўнгысө пашам пырля ыштена. Коктын модына, ече дене коштына. Модмо деч вара Валерия мыйым мўнгө марте ужатен найгая. Мыйже чот куанем. Ўмыреш тыге келшышаш ыле! Но ончыкыжым мо лиеш – нигө ок пале. Коклан йолташем дене сырена, вурседылынат налына. А кө дене тыгайже огеш лий? Жап шукат ок эрте – ме узш келшена!

Надя ЛЕПТУХОВА.

Морко, Купсола.

Редакцийын профсоюз организацийже тўвара пашаен-влакын профсоюз рескомыштын эртарыме конкурсын премийжым нале.

Сенгышылан – чап!

13 январьыште Печать кечым палемдышна. Марий Эл Правительстве Вуйлатыше А.А.Евстифеев ты кечын ятыр журналистлан наградам кучыктыш. «Шортнё пера» премийым «Марийская правда» газетын редакторжо Константин Терехов сулыш. Марий журналист-влак кокла гыч «Кугарня» газетын усталык коллективше, Алевтина Байкова («Марий Эл»), Людмила Васютина («Марий Эл» ГТРК) палемдалтыч.

«Ямде лий» газетнан – шке сенымашыже. «Почта России»

ФГУП-ын Марий Элысе УФС-ын кучыктымо Таумутшо пырля келшен пашам ышташ ўшаным пуа.

Л.СЕМЕНОВА.

Уверлан уло вер

11 январь гыч 20 февраль марте Марий Эл Республикысе тунемше-влак Всероссийский олимпиадын регионсыо этапыштыже шинчымашыштым тергат. Олимпиаде 21 предмет дене эрта. Тагасымашке 800 утла ўдыр-рвезе ушна.

Шочмо да кугыжаныш марий йылме, марий литератур, ИКН предметла дене олимпиаде 27-28 февральыште лиеш.

Коваем

Йоратыме Нина ковам самырыкше годым тале ургызо лийын. Кызыт тудо пенсионерше. Яра жапыште ковам почеламутым возкала. Возымыжым куанен лудам. Мыят ковам гай палыме ен лийнем.

Катя МАЛИНИНА.
Параньга, Матародо.

Ешна селен

«Ача, ава да мый – спорт дене кылым кучышо еш» конкурс школыштына эртыш. Тагасымашке изирак класслаште тунемше-влак ача-авашт дене пырля ушнышт. 1-ше класс гыч Юлия Смирнован, 2-шо класс гыч Полина Петрован, 4-ше класс гыч Алёша Тобековын ешышт шке вийыштым тўрлө конкурсышто тергышт. Сенгышыш Тобековмыт еш лекте. Мыят нунын верч куаненам, вет Алёша – мыйын шольым.

Кужэнгер, Конганур. Даша ТОБЕКОВА, 7-ше класс.

Кечышотым эскере

21 январь – Ондалалтмашын тўнямбал кечыже 1986 ийыште США-ште палемдаш тўнгальныт.

24 январь – Эскимон тўнямбал кечыже. Онава олаште (США) шере кочкышым ужалыше кевытын озаже Христиан Нельсон 1922 ийыште лач ты кечын эскимолан патентым налын.

25 январь – Студент-влакым аралыше святой Тачанан кечыже. 1775 ийыште Елизавета Петровна кугыжа Моско университетым ыштыме нерген кўштыкеш кидпалыжым пыштен. Ончыч ты кечым университетын шочмо кечыже семын палемденыт, а 2005 ий гыч – Российысе студенчество кечыже.

У спектакльыш вашкыза!

21 январьыште Республикысе курчак театрыште «Сказка в подарок» спектакльын премьерже лиеш. Тудо эн изи (2 ияш гыч) йоча-влакклан келшыше. Спектакльыште Пайрем кока юзо коробкаштыже илыше геройжо-влак дене лийше онгай историйла дене палдара. У пашам Архангельск олесе кукольник-влак ямдыленыт. Марий сценыште Пайрем кокан образшым Марий Эл Республикын калык артистыже Марианна Сильвестрова ден самырык актрисе Сауле Этлис чонат.

Российысе кайык-влакым аралыше Ушемын темлымыж почеш 2018 ийын кайыкшылан колварашым (скопа) ойырымо. Тудым вес семынже колкучкыж, ошпоч, кырпык, шелана маныт. Виче ден Угарман кундем-влакын, Марий Элын, Татарстанын, Чувашийын Йошкар книгашкышт пуртымо.

Историйым шергалына

75 ий ончыч, 1943 ий 18 январьыште, «Искра» операций годым Волховский ден Ленинградский фронт-влакын войскашт Ленинградысе блокаде онгым кўрлыныт. Фашист-влакын йырым-йыр авырен налме олаш корно почылтын. Ты кечылан олаште 800 тўжем наре ен лийын. 1944 ий 27 январьыште совет салтак-влак Ленинградым блокаде деч тичмашнек утареныт.

Йоча газет кумылым нӧлта

Йоча-влак коклаште лияш – эре куан. Теке Сенькан школышто эртыше «Калык йӱла чоныштем ила» фольклор пайремыш Медведево районысо чыла гаяк школ гыч тунемше-влак погыненыт ыле. Ик тӱшка ӱдыр-рвезе-влак дене палыме лийым. Нунылан «Ямде лий» газетым ончыктышым. Газетнам кидышкышт налын, мом савыктым радлаш тӱналыч. «Мый тиде газетым ужынам. Мӧнгышкак толеш», – южыжо мане.

– Марий йылмым туныктышо Надежда Валерьевна Кошкина «Ямде лий» газетым урокышто эре кучылтеш, – 2-шо номеран Медведево школышто 5-ше классыште тунемше-влак Артем Власов, Ксюша Кузнецова, Илья Рошка (**снимкыште шогат**) ойлат. – Текст дене пашам ыштена. Предложений-влакым лончылена, у мут-влак дене палыме лийына, заданийлан вашмутым кычалына.

Пекшиксоло школышто 7-ше классыште тунемше-влак Ирина Ласточкина, Рома Галкин, Оля Воронцова (**снимкыште шинчат**) «Ямде лий» дене кылым кучаш кумылангыч. Газетна нунынат кумылыштым савырыш.

Авторын фотожо.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Ийготыш шудымо (несовершеннолетний)-влак кӧ каяш тарваненыт гын, мом палышаш улыт?

Йодышлан Йошкар-Олан прокурор-жын алмаштышыже В.С.ПТИЦЫН вашешта:

– «О порядке выезда из Российской Федерации и въезда в Российскую Федерацию» Федеральный закон дене келшышын, Российыште илыше ийготыш шудымо гражданин ача-ава кокла гыч аваже але ачаже, тыгак ача-авам алмаштыше ег, опекун але попечитель дене веле Россий Федераций гыч лектын кертеш. Ужатен кайышыже ок лий гын, паспортшо дене пырля кӱшнӧ ончыктым ег-влакын согласийышт лийшаш. Тушто Россий гыч лектын кайыме кече (срок), могай элыш (але икмынар элыш) каяш ямдылалтмыш нерген ончыкталтшаш. Тиде кагазеш нотариус палым пыштышаш. Ача-ава, нуным алмаштыше, опекун да попечитель йочан Россий Федераций деч ӧрдыжкӧ кайымыш ваштареш лийын кертыт. Тыгай годым йодышым суд рашемдаш полшышаш.

Туныктышо

Туныктышо – чыла моштымашыжым, ушакылжым, вийжым, жапшым йоча-влаклан пуаш тыршыше айдеме. Тудын пашаже аклен моштыдымо шергакан. Тиде професийым шӱм кӱштымӧ почеш ойырен налыт, тиде призваний, талант!

Туныктышын эрта-рыме кажне урокшо у шинчымашым почеш.

Ангелина ВЕДЕНЬКИНА.
У Торъял, Кузнеч.

Советский районысо Л.И.Ожиганов лӱмеш Ӗрша школ гыч возат.

Класс шагат годым 1-ше гыч 4-ше класс марте тунемше-влаклан йӧратыме «Ямде лий» газеттесе заметке-влакым лудым. Ынде айста возен ончена манын, теме-влакым каласышым, пеш тыршышт. Руш йоча-влакын пашаштым марла кусарышна.

Лера ВОРОНЦОВАН сӱретше.

Мый ончыч Йошкар-Оласе 20-шо номеран школышто тунемынам. Шыжым ачам-авам, Кирилл да Даша дене Кӧрдымучаш ялыш илаш кусенна. Тыште мыланна пеш келша, шуко йолташым муынна.

Саша КОШКИН.

Ӗрша селаште Молодёжный уремыште илена. Надя шӱжарем 3 ияш, тудо йоча-садыш коштеш. Мый шӱжарем дене модам, авамлан пашам ышташ полшем.

Софья ЛЕБЕДЕВА, 2-шо класс.

Р.Г.АНТРОПОВА,
туныктышо.

Авам – Светлана Геннадьевна Иванова. Коктын Марий Ӗршаште илена. Авам чыве фермыште тырша: чыве, агытан, бройлер-влаклан прививкым ышта. Школ деч вара авамым вучем. Тудым йӧратем.

Дима ИВАНОВ, 4-ше класс.

Марий модыш дене модыктат

Самырык-влаклан савык-талтше «Кугарня» газет редакцийын пашаенже-влак онгай проектым илышыш шындарат: «Спорт пайремым» эртарат. Кузе тыгай шонымаш шочын? Газетын тун редакторжо Эдуард Аркадьевич ИМАНАЕВ рашемда:

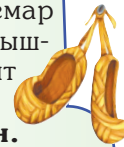
– Журналист-влакын пашашт тугай: түрлө вере лектын, калык дене вашлийын мутланаш. А мыйын ушыштем эре ик шонымаш пörдын: икте-весе дене шомакым вашталтымеке, молан пырля погынен модаш огыл. Адакшым кызыт йоча-влак ятыр жап компьютер воктене, телефон дене шинчат. Нуным спорт дек шумандаш, тазалыкым пенгыдемдаш, капкылым шуараш кумыландаш күлеш. Икымше Марий Погынлан 100 ий темме лумеш Бирск олаште эртыше конференций годым «Тошто модыш-влакым пörтылтымаш» теме дене выступатлымекем, у шонымашым темлышт: марий калыкын йўлажым арален кодаш манын, мондалтше марий модыш-влакым уэш илышыш пörтылташ. Ты сомылым марий газет редакций-влаклан ўшанышт. «Спорт пайремым» школыштыда эртараш шонеда гын, ўжса мемнан, уло кумылын миена. Марий модыш дене пырля модына.

«Кугарня» газетын пашаенже-влак эн ончыч вашлиймашым Кужэнгер районысо Конганур школышто эртареныт (снимкыште). У Торъял районысо Тошто Торъял, Марисола (Шернур район) школлаште изижге-кугужге «Спорт пайремыш» ушненыт. Килемар районысо Арде селаште эртыше «Марий самырык тукум» слётышто «Кугарня» ден «Ямде лий» газет редакций-влакын пашаенгышт ўдыр-рвезе-влакым марий калык модыш дене модыктеныт.

Л.ГРИГОРЬЕВА мутланен.

Модыш лўм

- ☺ «Вўльö-алаша»
- ☺ «Агытан кучедалмаш»
- ☺ «Трам-трам»
- ☺ «Кулай-кулай»
- ☺ «Йыдал»
- ☺ «Городки»
- ☺ «Вышибалы»

Школышто «Шахмат эл» кружок пашамышта. Тудым Александр Ильич Учаев вўда. Кодшо ий мучаште «Ош ладья» районысо турнирыш Приволжский школыш мийышна. Кандаш команде тангасен. Шым турым модынна. 1 онгаште Антон Кондратьев 2-шо верым, 2 онгаште Андрей Мшаров 1-ше да Дима Иванов 2-шо верлам, 3 онгаште Андрей Никифоров 2-шо верым, 4 онгаште мый 1-ше да Даша Иванова 2-шо верлам сена.

Катя Рассанова класшыште эн сайын тунемеш. Иктаж-могай йодыш лектеш гын, мыланем эре полша. Ече дене талын коштеш, а шахмат дене модмаште гын чылам сена.
Ангелина ОГНЕВА.
Морко, Коркатово.

Шахмат дене модмаш ушым виянда, кумылым нўлта, йолташ-влак дене келшымашым пенгыдемда.

Командына (снимкыште) икымше лийын.

Йоча-влак, а те школыштыда шахмат дене модыда мо? Мо дене тыланда шахмат келша?

Екатерина ЯМБАШЕВА.
Волжский, Пётъял.

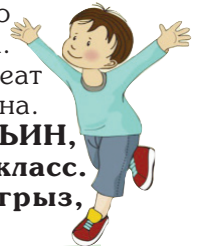
☼ Кок рвезе 2 шагат шахмат дене модын. Кажне рвезе мыняр шагат модын?
☼ Кö шинчышыла «коштеш»?

Кокымшо вер!

1-4-ше класслаште тунемше-влак кокла гыч командым чумырен, «Весела старт» спорт модмашке Буймо кыдалаш школыш мийышна. Ныл команде гыч 2-шо верыш лекна. Чот йывыртышна. Мыланна, изи школышто тунемше-влаклан, кугу школ пеш келшен. Тушто йоча шуко, весела. 5-ше классышке меат тушко тунемаш каена.

Роман ИЛЬИН,
2-шо класс.
Татарстан, Агрыз,
Пелемеш.

Футболист улына

Мый 2-шо классыште тунемам. Туныктышына – Валентина Юрьевна Блинова. Классыште визытын улына. Кирилл йолташем дене коктын йочасад гычак келшена. Урок деч вара спортзалыш футболла модаш коштына.

Артём ШАБАЛИН.
У Торъял, Кўан Памаш.

Кудыронгыр олык

Йочасадыште – пайрем

Эмансола йочасадыште воспитатель-влакын районысо семинарышт лийын.

Воспитатель В.И.Ситникова дене пырля кыдалаш группысо йоча-влак «Морен» («Меран») йомакым лончыленыт, у марий мут-влакым пален налыныт. Калыкмутым, калык пале-влакым шарналтеныт. Аппликаций йон дене мераным ыштеныт. Красноволжский школын воспитательже Г.В.Рыбакова кугурак группышто урокым эртарен. Йоча-влак лум мочорым у йон дене чиялтыныт. Воспитатель Л.Г.Шонгина Шорыкйол модмаш-влак дене палдарен.

Н.В.СМИРНОВА, В.И.СИТНИКОВА.

Курькмарий район.

Российын да Марий Эл культурын сулло пашаенже, гармоньчо А.Яйцовын шоктымыш иоча-влак муреныт, куштыныт, модыныт.

Аваем эн поро

Авам Надежда Геннадьевна эн шыма, эн ласка, эн мотор, эн шергакан. Тудо Морко район Арын школышто музык предметым вуда. Мыйымат музыклан кумылан ден. Авам гаяк мурсем аланыште улам, палыме мурызо дияш шонем. Тудо яра жапыште пидаш, мураш йората. Нинук шужарем дене коктын аваланна тыгерак ойлена: **«Лий эре таза, весела, чыла шонымашет шукталтше. Ме тыйым чот йоратена».**

Настя НОВИКОВА, 2-шо класс.
Национальный президент школ-интернат.

Домр – йоратьме семузгар

«Калык йула чоныштем ила» фольклор пайремыште Медведево район Юбилейный

школышто историйым туныктышо Алёна Анатольевна Яковлева кум удырым воктекем конден шогалтыш: «Нине чолга удыр-влак дене газетым лудшо-шамычым палдараш кӱлеш, шонем», – мане. Палыме лийна: Таня Логинова, Маша Долгушева, Ангелина Иванова (**снимкыште**) посёлкысо музыкальный школышто А.Н.Галимован вуйлатымыш почеш домрым шокташ тунемыт. «Вичкыж кум кылан домр сылне семым шочыкта. Тидыжак кумылнам савырен, – ойлат удыр-влак. – **Домр дене шоктен моштет гы, кылан моло семузгар дене куштылгын шокташ тунемаш лиеш».** Озан олаште эртыше тӱнямбал кӱкшытан конкурсышто домрым шоктышо ансамбльышт дене икымше верым налыныт.

Авторын фотожо.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Онайын эртыш

3-шо классыштына авалан пӱлеклалтше пайрем онайын эртыш. Ме мурым мурышна, марла куштышна, почеламут-влакым лудна. Авана-влак дене пырля модна, тӱрлӱ конкурсым эртарышна. «Авам изиж годым» презентаций чылалан келшыш. Шке кидна дене ыштыме пеледыш аршашым кучыктышна.

Айвика МУСТАЕВА ден Екатерина ИБРАЕВА.
Шернур, Мустай.

Меат школыш авана-влакым уҗынна. Тӱрлӱ конкурсым эртарышна. «Авай, мый тыйым йоратем!» манын, олыкмарла пеш сайын ойлен моштена. Моло финнугор йылме дене кузе йонгымым паленална. Тӱрлӱ авторын почеламутыштым сылнын лудна. Жюри тыге аклыш: **I вер** – Вероника Мамаева (1-ше кл.). **II вер** – мый лектынам. **III вер** Полина Бирюковалан (4-ше кл.) логалын.

Адриан СОЛОВЬЁВ, 3-шо класс.
У Торъял, Кузнеч.

Ксения СОЗОНОВАН сӱретше.
2-шо №-ан Шернур школ.

Ўжын да ўжеш «Артек» ямле теныз сер воктек

**МАО гыч Шем
теныз воктеке
көмыт миеныт
улмаш? Коло
удыр-рвезын**

Чарла лишнысе Тойкан ялыште шочшо Наташа ПЛОТНИКОВА олесе марий семилеткыште тунемын. Кужу корныш лекташ пиал тудлан да пырля тунемме кум йолташыжлан: Коля ДЕРЕВЯШКИНЛАН, Шура ВАСЮКОВАЛАН да Ваня ВИНОГРАДОВЛАН – логалын.

Коля, Миклай, ола лишнысе Арбан ял гыч, вара ял лұмым шкаланже псевдонимыш савырен. Тудо, Николай Михайлович Арбан, кодшо курымын 40-ше ийлаштыжак кумдан палыме енгыш савыренен. «Янлык Пасет» икымше драмыжым театрыште шындымек, авторжылан МАССР искусствын заслуженный деятельже лұмым пуэныт. Драматургын «Кенез йўд» музыкальный комедийже поснак чапланен. Тиде пьесе (ондакше «Ўдыр шўм» лўм дене шындалтын) сценыште 70 ий утла ила.

Наталья Анисимовна ПЛОТНИКОВАТ рвезынек чапланен. Манаш веле: тудо, «У илыш» колхозын членже, марий ўдыр-влак коклаште эн ончыч парашют дене төрштен. Лийын тиде 1935 ий июлышто. Комсомолка Наташа нерген газетлаште возеныт, фотожым савыктеныт. Поэт Илья Стрельников ўдыр лўмеш почеламутым серен.

Йошкар-Оласе комвузым (кўшыл ялозанлык школ) тунем лекмекше, Натальям Морко районшы колтеныт. Туштак ўмыраш йолташым, Константин Скворцовым, вашлийын. Сар деч вара К.А.Скворцов КПСС Марий обкомын кокымшо секретарьже, МАССР Верховный Совет председатель марте кушкын. Пелашыже Наталья Анисимовна кужу жап библиотекарьлан пашам ыштен.

«Артекыш» миен коштыш икымше марий группын вожатыйже Фёдор Молчанов вашке совет пашаш куснен. Тудо Йошкар-Ола ден Кужэгер районлаште мланде пўлкам вуйлатен, Звениговышто ВЛКСМ райком секретарьлан шоген. 1937-1938 ийлаште Кужэгер районн «Колхозная

Мучаш. Тўжалтышыже 2-шо №-ыште. лўмыштым серыман кагаз кушто-гынат аралалт кодын, векат. Кызытеш мут – кокытшо нерген.

«Артеком» почмылан 1975 ийыште пел курым темын. Тиде амал дене всесоюзный пионер лагерьым Келшымаш орден дене наградитленыт. Саде пайрем кечылаште «Ямде лий» газет редакцийыш ончычсо вожатый Фёдор Молчановым да Наталья Скворцовам ўжыныт ыле. Мыят тиде вашлиймашда Наталья Скворцовам ўжыныт ыле. Мыят тиде вашлиймашда Наталья Скворцовам ўжыныт ыле. Мыят тиде вашлиймашда Наталья Скворцовам ўжыныт ыле. Мыят тиде вашлиймашда Наталья Скворцовам ўжыныт ыле.

Скворцова, Молчанов да мый шинчыме фотосўрет йоча газетеш 1975 ий 21 июнышто лекте.

Анисимовна марий группышто лийше икмыняр ег нерген мо палымыштым ойлышт. Пионер-влак кокла гыч иктыже, Юлия Селиванова, врачлан тунем лектын, тунам Челябинскыште илен. Константин Большаков инженер-строитель профессионалым налын. Лидия Сорокеева туныктышо лийын. Леонид Лебедев фронтеш колден...

«Марий коммуна» редакторын алмаштышыже лийын. 1940 ийыште Молчановым партийный пашаш кусареныт: Оршанкыште, Волжскышто ВКП(б) райком секретарьлан ыштен. 1943 ийыште Семёновко райкомын икымше секретарьжылан сайлалтын. Тиде должностьышто кум ий шогымек, ВКП(б) обком Фёдор Степановичым уэш журналистике «фронтыш» ужатен. Вара пале лийын – 20 ий утла жаплан. Ончыч «Марийская правда» газет редакцийыште отдельым вуйлатен. МАССР-ын эн кугу наградыже – Верховный Совет Президиумын Почётан грамотшо – дене ныл гана наградитлалтын. 1957 ийыште «Марий коммуна» газет пелен «Пачемыш» лўман койдарчык журнал шочын. Тудлан материалым газет пашаен-влак ямдыленыт, журналнын редакторжат лийын огыл – кок изданийжат, газет ден журнал, Михаил Ивановын подписыше дене лектеден. «Пачемышлан» посна редакцийым ыштымеке, тўн редакторлан Фёдор Молчановым шогалтеныт. Тудо ты сомылым пенсионер лекмешкыже (1967 ий август) шуктен. Фёдор Степанович, 80 ийыш изишак шуде, 1987 ий 16 январыште колден.

Гельсий ЗАЙНИЕВ.

21 январь - Лумын
тўнямбал кечыже

Теле толын

Ялышке теле толын,
Лумын пырля конден.
Мамык тōшак дене мландым
Мучко левед шынден.
Ялышке теле толын,
Йўштым пырля конден.
Комыжлен Шўргō ерым,
Ийым кўжгўн таптен.
Ялышке теле толын,
Илышымат весемден:
Шокшым тудо урем гыч
Пōртыш поктен пуртен.
Ялышке теле толын,
Куаным пырля конден.
Ялышке теле толмым
Колумбат

моктен возен.

**Нина
КУДРЯШОВА.**
Морко, Коркатово.

Чонем куана

Лумжо, ончыза, могай!
Киялта ош мамык гай.
Кайышым келге коремыш
Ече дене мунчалташ.
Курык гыч выжге водем,
Чонем дене куанем.

Ангелина НИКОЛАЕВА.
Морко, Нуж-Ключ.

Каникуллан – кочай деке

Теле каникулым
мый Кукмарий ялыште эртарен-
нам. Коча-ковамын суртышкыжо 1
январыште шочшыжо да уныкаже-влак
погыненна. Тиде кечын кочамын шочмо
кечыже лийын. Тудлан ме саламлымаш
шомакым ойленна, мурым пōлекленна. Кочам
мемнан толмылан уремыште Лум кугыза ден
Лумўдырым ыштен шогалтен. Сергей
кочайна эн поро да йōратыме.

Аня ЯМИДАНОВА.
Советский район.

Меран

Ик кечын акам дене
кожерыш мийышна.
Тыште шып. Лум ўмба-
лан тўрлō кыша пал-
дырнен кодын. Ала-
кушеч меран кудал
тольо. Мемнам ужо да
пикш гай чымыктыш. Ялышке
олмапум кочкаш миен гын веле?

Зарина ИВАНОВА.

**Морко,
Коркатово.**

**Советский
район Ўрша
школ гыч
Андрей РЕПИ-
НЫН сўретше.**

Пўртўс поянлык

Фотограф
Петр Васильев
пўртўс лонгаште кошт-
мыж годым Йошкар-Ола
воктенысе плотинаште пеш
шуэн вашлиялтше лудым
ужын. Рушлаже нырок крас-
ноносый, марлаже йошкаршуэ
маналтеш. Марий Элын Йошкар
книгашкыже пуртымo огыл, но пытен керт-
ше кайыкклан шотлалтеш. Ола воктенысе
энер ден плотина-влак кўжгў ий дене
леведальтын огытыл, сандене тўрлō
лудо-влак тельмат ийын
коштыт.

Огай

Русь годымсо документ-
лаште «ече» шомак XII-XIII курымлаште ваш-
лиялтеш. Тунам ече **1,92 метр** кужытан,
8 сантиметр лопкытан лийын.

1868 ийыште Норвегийыште икымше
гана ече дене ўчашымаш эртен.

Точко-влакым ушо.
Лекше сўретым чиялате.

КОНКУРС!

«Палыза, кө мый улам!»

Редакцияшыкына фото-влак пурат да пурат. Сандене, йоча-влак, конкурсын II туржым увертарена. У ий годсо фотодам эше колтен кертыда.

Марий Турек район Памашъял гыч Эрвина Михайлова Арбор йоча-садыш коштеш. У ий пайремыште чыган үдыр лийын.

Ярослав РОДИОНОВ.
1-ше номеран Морко йочасад.

Инна Валерияновна Алексеева ден Сашенька ВАСИЛЬЕВА.
1-ше номеран Морко йочасад.

Түшто

Кугу шинчан, пун йолан, кечывалым мала, йүдым лүшка, эртен кайышым лүдыкта.

Кристина КУРОЧКИНА.
Кужэгер, Йүледүр.

Шофёр пеленже водительнын праважым налын огыл улмаш. Ончылно «Одностороннее движение» знак кечен, а шофёр мөнгешла каен.

Полиций пашаен тидым ужын гынат, тудым чарен огыл. Молан?

17		7	→ 10	8		4	→ 12	13		3	→ 10
3		4	→ 7	7		4	→ 11	6		2	→ 8
↓		↓		↓		↓		↓		↓	
20		3		1		0		7		1	

Вот вет, кузе вет

– Воробьёв, тый адакат мөнгысö пашам ыштен отыл. Молан? – йодеш туныктышо.
– Иван Михайлович, мемнан тенгече тул лийын огыл.
– Пычкемыште тугеже мом ыштышыч?
– Телевизорым ончышым.

Йоча-влак, телевизорым пычкемыште ончеда гын, шинчада начарын ужаш тўналеш!

Кок икгай лум мөчöрым му. Мыняр лум мөчөр шолашке онча, мыняре пурлашке - шотло. Лум мөчөр-влак икте-весьшт деч мо дене ойыртемалтыт?

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1000 экз. Заказ 90. Формат – А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.ru, Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

выктыме. Типографийын

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым редакцияште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч са-адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымыште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службун Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Соцсетьюсе адрес-влак: ok.ru/yamdelii vk.com/yamde_lii

Авторын да редакциянын шонмашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакциянын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.